

Правила складання бібліографічного опису

Бібліографічний опис — це сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які наведені за певними правилами, необхідні та достатні, і є результатом аналітико-синтетичної переробки інформації. Процес складання бібліографічного опису передбачає виявлення та формування за певною методикою множини бібліографічних даних про окремий документ або його частину, чи групу документів.

Для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації розроблено новий національний стандарт [ДСТУ ГОСТ 7.1:2006](#) "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання", який набув чинності 1 липня 2007 року. Він є базовим для системи стандартів, правил, методичних посібників, списку джерел, які наводять в дисертації і списку опублікованих робіт, які наводять в авторефераті.

Бібліографічні відомості наводяться в описі в тому вигляді, в якому вони подані у джерелі інформації. У зв'язку з тим, що об'єктами опису в новому стандарті є різні документи, визначення джерел інформації дано в узагальненому вигляді, оскільки для кожного виду документів існує своя специфіка в цьому питанні.

Функції бібліографічного опису

Кожний бібліографічний опис виконує певні функції, найважливішою з яких є ідентифікація. Її суть в тому, що вона може виявити тотожність деяких документів, відрізнити їх один від одного і при цьому не бачити їх. Бібліографічний опис складається безпосередньо за самим документом, за титульною сторінкою. Він складається на мові оригіналу та за сучасною орфографією.

Завдяки бібліографічному опису можна розшукати документ за тими ознаками, які притаманні лише йому. Тобто перша функція є кроком для наступної, пошукової функції, яка пов'язана з функцією вибору, так як сукупність відомостей, наведених у бібліографічному описі, дає уявлення про документ і тим самим допомагає вибрати той, що найбільше відповідає потребам користувача.

Також до основних функцій належить інформаційна, що інформує про твір, його зміст, призначення. Окремим її випадком є сигнальна функція, так як бібліографічний опис повідомляє про новий документ, про надходження книги до бібліотеки.

Три основні функції бібліографічного опису;—ідентифікуюча, інформаційна та пошукова — пов'язані між собою та використовуються в різних видах бібліографічного опису. В різних ситуаціях пріоритети їхнього використання змінюються. Наприклад, при обробці нових надходжень до бібліотеки чи інформаційного центру головну роль відіграє ідентифікуюча функція бібліографічного опису, а у видавничих каталогах інформаційна.

Обліково-реєстраційна функція полягає в тому, що опис дає змогу здійснювати облік і реєстрацію документів як на загальнодержавному рівні, так і на рівні тієї чи іншої установи. Організаційна функція це формальні ознаки документу, які можуть бути основою для групування записів у конкретному пошуковому масиві.

Вимоги до бібліографічного опису

При складанні бібліографічного опису необхідно дотримуватися певних вимог:

Точність — усі бібліографічні відомості мають відповідати даним документа;
Повнота — повний набір даних, що допомагають встановити відмінність документа від інших подібних;
Єдність опису — склад відомостей, форма і послідовність мають бути стабільними;
Стислість, оскільки бібліографічні описи вміщують на невеликій площі;
Зрозумілість і чіткість.

Види бібліографічного опису

Залежно від об'єкту, на який необхідно скласти бібліографічний опис, виділяють 3 види описів: монографічний, аналітичний, зведений.

Монографічний складають на окремо виданий документ (книгу, карту). Аналітичний складають на частину документу (статтю, главу, розділ). Його укладають під узагальненою назвою, яку приймають за основну. У відомостях, що стосуються назви, зазначають характеристику описаної групи статей чи матеріалів: статті, доповіді, відгуки, дискусії. Зведений складають на багатотомне серіальне або продовжене видання.

В залежності від повноти набору елементів, бібліографічний опис буває: короткий, розширений, повний.

Короткий — це опис, який складається тільки з обов'язкових елементів (основна назва, порядковий номер видання, місце та рік випуску видання, обсяг). Короткий опис найбільш підходить для бібліографічних посилань, які допомагають читачу знайти об'єкт опису в бібліотеці.

Розширений — з обов'язкових та деяких факультативних елементів. Він застосовується при книжкових і статейних бібліографічних списках і покажчиках.

Повний — складається з обов'язкових та усіх факультативних елементів.